

2. Жигулин А. А. Правовая культура личности как форма правосознания / А. А. Жигулин // Территория науки. 2012. № 3. С. 98-106.
3. Загальна теорія держави і права / за ред. акад. АПрН України, докт. юрид. наук, проф. В.В.Копейчикова. К. : Юрінком, 1997. 320 с.
4. Коваленко І. П. Правова соціалізація особистості як процес формування правової культури / І. П. Коваленко // Культура України. Вип. 32, 2011. С.110-117.
5. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник / О. Ф. Скакун; пер. з рос. Х.:Консум, 2009. 656 с.
6. Херпфер Христиан О международной научно-исследовательской программе «Всемирное изучение ценностей» и Всемирной ассоциации по изучению ценностей / Христиан Херпфер // Социология : научно-теоретический журнал. Белорусский государственный университет. 2013. № 4. С. 33-41.
7. Grossfeld B. The Strength and Weakness of Comparative Law. Oxford. 1990. P. 41.
8. Hofstede G. Cultures and organizations: Software of the mind. Boston: McGraw-Hill. 2004. P.5.
9. Kohler N. Das Recht als Kulturerscheinung, Wurtzburg. 1885. S. 5.

References

1. I.Vygotskij L.S., Vlasova T.A. (Red.) (1983). Coll. of works. Fundamentals of defectology. Moscow, Pedagogy. Vol.5, p. 197. [in Russian].
2. Zhigulin A. A. (2012). Legal culture of the person as a form of legal awareness. Territory of Science, 3, 98-106. [in Russian].
3. Kopejchikov V. V. (1997) (Eds.). Common theory of state and law. Kyiv, Yurinkom. [in Ukrainian].
4. Kovalenko I. P. (2011). Legal socialization of personality as a process of formation of legal culture. Culture of Ukraine, 32, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv. [in Ukrainian].
5. Skakun O. F. (2009). Theory of State and Law. Textbook. Kharkiv, Consum. [in Ukrainian].
6. Herpfer, Hristian (2013). About the international research program "World study of values" and the World Association for the Study of Values. Sociology. Belarusian State University, 4, 33-41. [in Belarusian].
7. Grossfeld, B (1990). The Strength and Weakness of Comparative Law. Oxford. p. 41.
8. Hofstede, G. (2004). Cultures and organizations: Software of the mind. Boston, McGraw-Hill, p.5.
9. Kohler, N. (1885). Das Recht als Kulturerscheinung, Wurtzburg. p. 5.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2019 р.

УДК 72.012.6 : 316.772.5

Тормахова Анастасія Миколаївна
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри етики, естетики та культурології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
ORCID 0000-0001-7178-850X
tormakhova@ukr.net

ВЗАЄМОДІЯ МІСТА І ВІЗУАЛЬНИХ МЕДІА-ТЕХНОЛОГІЙ КРИЗЬ ПРИЗМУ URBAN STUDIES

Мета роботи полягає в окресленні основних напрямків взаємодії архітектурного простору і медіа-технологій, висвітленні специфіки їхніх взаємовпливу та тенденцій, пов'язаних зі зміною візуального образу міста. **Методологія** дослідження полягає в застосуванні аналітичного підходу стосовно питання впливу медіа на міський простір. За допомогою методу синтезу здійснено узагальнення уявлень стосовно формування нового образу міста. **Наукова новизна.** Уперше системно представлено особливості впливу медіа на формування візуального образу міста. Висвітлено специфіку проектів, що вкладаються в концепт смарт-урбанізму, який підтримується громадською організацією Future Cities Catapult. Представлено інші шляхи взаємодії технологій та архітектурного простору, як-от створення медіа фасаду та встановлення рухомої архітектури. **Висновки.** Місто є центром життя більшості населення. З розвитком технологій відбувається поступова трансформація міста, візуальний образ якого змінюється завдяки медіа. Медіа-простір постає формою унаочнення шляхів реформування міста, відбувається формування різних проектів в рамках програми Future Cities Catapult, які пов'язані зі смарт-урбанізмом. Шляхом взаємодії медіа та міського архітектурного простору виступає формування медіа-фасаду. Стирання меж, які були встановлені у класичних видах мистецтва, призводить до зміни сутнісних характеристик архітектури та перетворення її на рухому мінливу конструкцію, що відтворює парадигми запитів, наявних у сучасному суспільстві. Місто виступає як живий організм, який поступово набуває іншого візуального образу, тісно взаємодіючи з медіа-технологіями.

Ключові слова: архітектура, місто, візуальні медіа, смарт-урбанізм.

Тормахова Анастасія Николаевна, кандидат философских наук, доцент кафедры этики, эстетики и культурологии Киевского национального университета имени Тараса Шевченко

Взаимодействие города и визуальных медиа-технологий через призму urban studies

Цель исследования заключается в определении основных направлений взаимодействия архитектурного пространства и медиа-технологий, освещении специфики их взаимовлияния и тенденций, связанных с изменением визуального образа города. **Методология** исследования заключается в применении аналитического подхода к вопросу влияния медиа на городское пространство. С помощью метода синтеза осуществлено обобщение представлений по формированию нового облика города. **Научная новизна.** Впервые системно представлены особенности влияния медиа на формирование визуального образа города. Освещена специфика проектов, которые относятся к концепту смарт-урбанизма, поддерживаемого общественной организацией Future Cities Catapult. Представлены другие пути взаимодействия технологий и архитектурного пространства, как создание медиа- фасада и установка подвижной архитектуры. **Выводы.** Город является центром жизни большинства населения. С развитием технологий происходит постепенная трансформация города, визуальный образ которого меняется благодаря медиа. Медиа пространство возникает формой иллюстрации путей реформирования города, происходит формирование различных проектов в рамках программы Future Cities Catapult, связанных со смарт-урбанизмом. Путем взаимодействия медиа и городского архитектурного пространства выступает формирование медиа фасада. Стирание границ, которые были установлены в классических видах искусства, приводит к изменению сущностных характеристик архитектуры и превращения ее в подвижную изменяющуюся конструкцию, воспроизводит парадигмы запросов, имеющихся в современном обществе. Город выступает в качестве живого организма, который постепенно приобретает другой визуальный образ, тесно взаимодействуя с медиа-технологиями.

Ключевые слова: архитектура, город, визуальные медиа, смарт-урбанизм.

Tormakhova Anastasiia, PhD, assistant professor of ethics, aesthetics and culture department Taras Shevchenko National University of Kiev

Interaction of city and visual media technologies through the prism of urban studies

The purpose of the article is to outline the main areas of the interaction of architectural space and media technology, highlighting the specifics of their interactions and trends associated with changing the visual image of the city. **The methodology** is to apply an analytical approach regarding the issue of media influence on urban space. Using the synthesis method, generalizations of representations concerning the formation of a new city image have been made. **Scientific novelty.** The peculiarities of media influence on the formation of the visual image of the city are systematically presented firstly. The specificity of projects of smart urbanism, which is supported by the public organization Future Cities Catapult, is highlighted. Other ways of interaction between technologies and architectural space are presented, such as the creation of a media facade and the establishment of mobile architecture. **Conclusions.** The city is the center of life for most of the population. With the development of technology, there is a gradual transformation of the city, the visual image of which is changing due to the media. The media space is a form of reflection on the ways of reforming the city, with the formation of various projects within the framework of the Future Cities Catapult program, which is associated with smart urbanism. The media facade forms the way of interaction between media and urban architectural space. The eradication of the boundaries established in the classical arts leads to a change in the essential characteristics of architecture and transformation into a moving, changing structure that reproduces the paradigms of the quest available in modern society. The city acts as a living organism, which gradually acquires another visual image, working closely with media technologies.

Key words: architecture, city, visual media, smart urbanism.

Актуальність теми дослідження. Одним з перспективних напрямків сучасних досліджень є Urban Studies. Дане поле наукових розвідок з кожним роком стає дедалі більш актуальним. Наразі ця сфера набуває надзвичайного поширення, що приводить до виникнення цілого ряду відгалужень у межах Urban Studies. На етапі зародження цього напрямку наукових досліджень, теоретики наголошували на тому, що міські райони є гідним предметом для аналізу, а їхній розгляд сприятиме виявленню певних закономірностей. Аналіз результатів дослідження окремих аспектів розвитку міських районів, сприймався як такий, що міг мати надзвичайні потенційні можливості на шляху вирішення проблем міста. Серед напрямків, які сформувались в надрах урбаністики, чимале місце відводиться аналізу візуальності міста, його образу та вимірів, зокрема тих, що пов'язані з медіа-простором. Дане поле наукових розвідок є малодослідженим у вітчизняному філософсько-культурологічному дискурсі, а, отже, потребує висвітлення, як його вихідних позицій, так і перспектив подальшого розвитку.

Аналіз досліджень і публікацій. Особливості предмету Urban Studies висвітлюються в праці У. Боумена, Р. Дана та Д. Кесдана. Проекти, пов'язані з смарт-урбанизмом, окреслюються у праці Ф. Капротті. Специфіка кінетичного мистецтва аналізується у працях таких авторів, як А. Ліпов та Н. Маньковська. Взаємодія архітектурних просторів, сучасного мистецтва та новітніх технологій досліджуються у праці вітчизняного автора О. Чепелик. Попри актуальність та ґрунтовність розробок

даних філософів, культурологів та мистецтвознавців бракує праць, де було б синтезовано уявлення про шляхи взаємодії медіа та урбаністики, що й планується здійснити в даній статті.

Мета дослідження полягає в окресленні основних напрямків взаємодії архітектурного простору та медіа-технологій, висвітленні специфіки їхніх взаємовпливу та тенденцій, пов'язаних зі зміною візуального образу міста.

Виклад основного матеріалу. Сфера урбаністики як напрям культурології є полем, яке має практичне значення, вона орієнтована на створення, збереження, передачу знань про системи міського поселення та їхнього застосування в обслуговуванні міських громад. Область урбаністичних досліджень, що наголошують сучасні автори, відрізняється від більш академічних дисциплін в її зобов'язанні брати участь у двосторонній взаємодії зі складними реаліями, які формують і визначають міський контекст. Урбаністика протистоїть тенденції до спеціалізації та фрагментації університетського навчання, адже вона враховує значне коло різних наукових знань та наголошує на потребі їхньої інтеграції та безпосередньому практичному застосуванні. «Саме у зв'язку з цим розширеним поглядом на науку і супутніми наслідками для активного залучення безлічі можливостей і проблем, з якими стикаються сьогодні міста, ми знаходимо і найбільшу причину для надії і найбільшу причину для занепокоєння з приводу майбутнього поля» [5, 201].

Наразі наявне надзвичайно швидке зростання міст. Ряд дослідників вказують, що 2050 році понад 80% населення світу буде жити в містах. У той же час деякі країни вже на даний час здебільшого опанували міста. У такій країні, як Великобританія у містах сконцентровано 83% населення. Відповідно виникає потреба у модернізації міст, створення умов для їхнього розвитку, процвітання та підвищення зручності усіх його складників. «Якщо ми хочемо, щоб мешканці міста процвітали, ми повинні прийняти і подолати взаємозалежні виклики в міській інфраструктурі, транспорті та міських системах і службах, які впливають на здоров'я, добробут і економіку» [4]. Різноманітні аспекти дослідження міста та міського простору з позицій економічної доцільності різних проектів, висвітлення особливостей впливу чинників на формування культури потребували винайдення можливості спочатку спрогнозувати їхні наслідки, а потім вже реалізувати на практиці. Логічним продовженням цієї потреби стало впровадження технологій, які б дозволили унаочнити віртуальні та потенційні візії, пов'язані з містом. Відповідно з розвитком технологій виникла практика поєднання такого «константного» об'єкту, як місто і у певному сенсі протилежного до нього, «змінного» та плинного, як візуальні медіа.

Медійність у місті, що має візуальний характер, може мати різні форми втілення. Мова йде про впровадження медіа у міський простір не у відокремлених та спеціалізованих інституціях, які є цілісними системами, обладнаними високотехнологічним мультимедійним устаткуванням, а про їхнє залучення у вже існуючому сталому міському просторі. Вітчизняна авторка О. Чепелик, згадуючи про архітектурний простір постіндустріальної доби, вказує на розвиток медіа фасаду. «Медіа фасад — новий технологічний винахід, що розробляється сьогодні в архітектурі як відповідь на потребу рекламних замовників, але у світі він також активно застосовується і в розвитку нових художніх і соціальних практик, що використовують новітні медіа і впливають на формування середовища постіндустріального міста. Public art є новим інструментом партисіпації і соціальних комунікацій в урбаністичному просторі. У світі він фінансується з бюджету муніципалітетів, політика яких будується на відрахуванні 1% для мистецтва від вартості будівництва міських об'єктів, що вказує на його значиму роль у формуванні суспільного простору постіндустріального міста» [3, 12]. Практика залучення медіа-технологій, які впливають на зміну образу міста, набуває все більшого поширення. Причому використовуватись даний принцип може як задля досягнення суто естетичних цілей, так і задля комерційних. Проекти, що включають архітектурну проекцію набувають надзвичайної популярності. Архітектурна проекція є відеопроєкцією, яка здійснюється з однієї або декількох точок на різноманітні об'єкти і поверхні складної форми. Проекція на будівлю з урахуванням архітектури будівлі дає змогу змінити зовнішній вигляд будівлі, навіть створити ілюзію зміни контурів будівлі. За рахунок того, що вона може відтворюватись на різних об'єктах, відкриваються широкі можливості для їх застосування. «Деякі звичайні формальні аспекти великомасштабного дигітального середовища, такі як архітектурні моделі, навігаційні моделі, які використовують інтерфейс руху, дослідження будови віртуального світу, та розповсюджені мережеві моделі, дозволяють користувачам залучатися до роботи на відстані. Так чи інакше, усі вони стосуються можливих зв'язків між фізичним і віртуальним світом, і що відрізняє їх, це, власне, баланс між двома реальностями та метод переходу з одного світу до іншого. Деякі мистецькі роботи намагаються перекласти якості віртуального світу на фізичне середовище, інші намагаються знаходити фізичні якості у віртуальному світі, а інші мають за мету змішати обидва світи» [3, 136].

Інший вимір поєднання медіа та міського простору є можливість переміститися по симульованому місту, тобто такому, яке створено за допомогою медіа-технологій. Причому іноді можна досягнути надзвичайних результатів – за рахунок зв'язку між віртуальністю та фізичними враженнями. На розвиток таких можливостей спрямовані провідні європейські організації, які вбачають у них значні можливості. Велике значення в сучасній урбаністиці має впровадження проектів, об'єднаних під назвою Smart urbanism, які поступово розповсюджуються в містах Західної Європи та США, демонструють чималий культуротворчий потенціал у питанні розвитку міського простору та його впливу на життя сучасного міського населення. Smart urbanism (розумний урбанізм) є одним з популярних та поширених способів концептуалізації майбутнього міста. Засновниками даного концепту визначається, що «смарт-урбанізм – це незалежна, безкоштовна ініціатива, спрямована на дослідження та розвиток нової теорії та практики в плануванні, дизайні та реалізації життєздатних міст, районів» [7]. Разом з тим, ця технологія критикується рядом вчених як така, яку важко визначити, і як буття, яке не можна побачити неозброєним оком.

Реалізація різних проектів, які пов'язані зі смарт-урбанізмом, здійснюється в рамках системного та комплексного проекту Future Cities Catapult. У рамках даного проекту здійснюється кооперація як між рівнем, пов'язаним з розвитком промисловості, керівництвом міст та урядами, так і з науковими колами. Метою Future Cities Catapult постає визначення, створення, тестування та продаж товарів і послуг для міст. За рахунок створення смарт-технологій надається можливість для перевірки ідей та концепцій перед тим, як вони будуть втілені у реальному світі.

Future Cities Catapult є громадською приватно фінансованою, некомерційною організацією. Втіленими та реалізованими проектами, впровадженими даною організацією, які відповідають принципам Smart urbanism є такі інституції, як Bristol Data Dome та Центр операцій в Глазго. Bristol Data Dome – це перший у Великобританії повнокупольний планетарій, адаптований для презентації медіа та даних. Як частина проекту Bristol is Open купол призначений для візуалізації складних експериментів, створення інтерактивних середовищ віртуальної реальності та можливості висловлення своєї унікальної точки зору присутнім. Подібні проекти спрямовані на використання різноманітного контенту як робочого середовища та здатності демонстрації їх потенціалу. Модернізація планетарію була здійснена в рамках програми Gigabit Bristol та ініціативи Bristol Is Open, а також Міської ради, які фінансувала проект. Загальна місія полягала в залученні громадськості, як виробників, так і споживачів вмісту візуалізації даних, до розуміння важливості відкритих даних та їхнього використання у створенні розумного міста. Smart urbanism є одним з найбільш прогресивних напрямків у межах сучасної урбаністики, що має тісний зв'язок між різними сферами людського життя, адже він поєднує практику архітектурного планування, перспектив соціального, культурного розвитку.

Ф. Капротті розмірковує про те, які саме виклики постають завдяки концепту смарт-урбанізму. Наголошується на тому, що відкривається чимало можливостей задля втілення розумного урбанізму в сучасному місті, проте вони потребують обґрунтування. Має ініціюватися дискусія з цього питання, адже, оскільки цифрові інфраструктури стають все більш включені в міську сферу, вивчення важливості візуальних виразів розумного урбанізму стає ключовим проектом для розуміння повороту до конкретних ітерацій до цифрового міста. «Перший момент для роздумів стосується подвійного характеру смарт-урбанізму як простору, що позбавлений вікон і як простору максимальної візуалізації потоків даних. Як видно вище, монади – це сутності, які відображають специфічний погляд на міську реальність, при цьому не беруть участь у спілкуванні з нею. Це стосується ідеї утворення смарт міської диспетчерської, яка буде зі своїми сотнями екранів і асептичних консолей створювати місто, що буде відомим, вимірним і потенційно регульованим» [6, 11].

Ще одним напрямком модернізації міста та зміни його візуальності є винайдення принципово нового підходу до архітектури – не як до монолітної та стабільної конструкції, а як рухомої структури, для якої константною ознакою є мінливість. Така ідея – тобто подолання нерухомості архітектури віднаходила різні форми втілення. Одним з кроків, який підготував ідею можливості впроваджувати кардинальні зміни у містобудівництві, стало кінетичне мистецтво. Даний напрямок, що остаточно сформувався у 50-х роках ХХ століття як художня течія, почав орієнтуватися на просторово-динамічні експерименти з нетрадиційними матеріалами. «Кінетичне мистецтво багато в чому спирається на естетику Баухауза, Югенд Стилю, російського конструктивізму. Його ініціатори (Ф.Морреля, З. Хюльтен) виходили з прерогативи руху як засобу протистояння нескінченному повторенню художніх форм, здатного викликати «вичерпання» мистецтва, «втому» творчості» [2, 231]. Творець постає в даному напрямку не лише як певна натхненна персона, а як проектувальник з наявними інженерними навичками. Даний напрямок покликав до життя експерименти з оживленням машинної техніки, прискоренням чи уповільненням руху певних об'єктів, впровадженням практик з

використання світла та тіні, практикою вироблення скульптур з нетрадиційних матеріалів, зокрема таких як магнітні скульптури Такісу. Усі ці практики спрямовані на глядача і передбачають елемент хепенінгу. Конструктивні особливості кінетичного мистецтва реалізувались часто не у роботі одного митця, а цілої групи, часом такої, що прагнула залишатись невідомою загалу. А роботи, отримані в результаті колективної творчості могли проявити всі свої потенційно закладені якості за рахунок сторонніх мало контрольованих чинників, як-от вітер, світло чи температура навколишнього середовища. «Іноді конструкції художників цього напрямку, деякі з яких об'єднані в групи, що виступають інкогніто, (наприклад, група Н., група Т., група Зеро), постають у вигляді композицій зі скла, дерева, металу. У цьому випадку вони представлені у вигляді так званих мобілів – легких, тріпотливих, декоративних, металізованих конструкцій, пов'язаних воєдино, які приводяться в рух коливаннями повітря або електричними двигунами. Подібні конструкції створюють різного роду оптико-кінетичні ефекти, як правило, недосяжні для суто оптичного мистецтва» [1, 148].

Безпосередні зміни, пов'язані з провадженням рухомості у архітектурі отримували різні форми, як-от створення цікавих конструкцій, де кольорова гама, структура сприймалась як рухома під впливом різних зовнішніх чинників, залишаючись при цьому константними. Маються на увазі будівлі, при будові яких використовувались викривлені лінії чи оптичні ілюзії. Проте реальні зміни будівлі, втілення руху у архітектурній споруді набуло втілення у проекті італійця Девіда Фішера – Хмарочосі, що обертається, який будується у Дубаї. Будівля має складатися з 80 поверхів, кожен з яких може обертатися на 360 градусів. Сама будівля має виступати як конструкт, що є замкненою системою з індивідуальною системою вироблення енергії, яка буде використовуватись задля руху частин. Рух має відбуватись за рахунок вітрових турбін, які розташовані між поверхами. На даний час конструкція на етапі будівництва, вартість помешкання там коливається від 3,6 до 36 мільйонів доларів. Така ціна обумовлена надзвичайно амбітними ідеями архітектора. Рух поверхів має відбуватись в залежності від погодних умов, на це буде впливати напрямок вітру, положення сонця на небосхилі і характер опадів, причому має приводитися в рух за допомогою голосових команд. Окрім суто житлових помешкань там мають бути басейни, сади і вантажні ліфти, які б дозволяли піднімати автомобілі прямо до квартир їх власників.

Наукова новизна. Уперше системно представлено особливості впливу медіа на формування візуального образу міста. Висвітлено специфіку проектів, що вкладаються в концепт смарт-урбанізму, який підтримується громадською організацією Future Cities Catapult. Представлено інші шляхи взаємодії технологій та архітектурного простору, як-от створення медіа фасаду та встановлення рухомої архітектури.

Висновки. Місто є центром життя більшості населення. З розвитком технологій відбувається поступова трансформація міста, візуальний образ якого змінюється завдяки медіа. Медіа простір постає формою унаочнення шляхів реформування міста, відбувається формування різних проектів в рамках програми Future Cities Catapult, які пов'язані зі смарт-урбанізмом. Шляхом взаємодії медіа та міського архітектурного простору виступає формування медіа фасаду. Стирання меж, які були встановлені у класичних видах мистецтва, призводить до зміни сутнісних характеристик архітектури та перетворення її на рухому мінливу конструкцію, що відтворює парадигми запитів, наявних у сучасному суспільстві. Місто виступає як живий організм, який поступово набуває іншого візуального образу, тісно взаємодіючи з медіа-технологіями.

Література

1. Липов А.Н. Оптико-кинетическое искусство. Поиски новых типов формообразования. Эстетика: Вчера. Сегодня. Всегда. Москва: ИФ РАН, 2006. Вып. 2. С.144-161.
2. Маньковская Н. Кинетическое искусство. Лексикон нонклассики. Художественно-эстетическая культура XX века. Москва: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2003. С. 231.
3. Чепелик О. В. Взаємодія архітектурних просторів, сучасного мистецтва та новітніх технологій, або Мультимедійна утопія. Київ: Хімджест, 2009. 272 с.
4. About Future Cities Catapult. URL: <https://futurecities.catapult.org.uk/about/> (дата звернення 15.04.2019).
5. Bowen W. M., Dunn R. A., Kasdan D. O. What is "Urban Studies"? context, internal structure, and content. Journal Of Urban Affairs, 2010. Volume 32, Number 2. pp. 199–227. DOI: 10.1111/j.1467-9906.2009.00474.x.
6. Caprotti F. Spaces of visibility in the smart city: Flagship urban spaces and the smart urban imaginary. Urban Studies Journal Limited, 2018. DOI: 10.1177/0042098018798597.
7. The smart urbanist. URL: <http://www.smarturbanism.org.uk> (дата звернення 15.04.2019).

References

1. Lipov, A.N. (2006). Optical kinetic art. The search for new types of shaping. *Estetika: Vchera. Segodnja. Vsegda*. Moscow: IF RAN, (Issue. 2), (pp.144-161) [in Russian].
2. Man'kovskaja, N. (2003). Kinetic art. *Leksikon nonklassiki. Hudozhestvenno-jesteticheskaja kul'tura XX veka*. Moscow: Rossijskaja politicheskaja jenciklopedija, p. 231 [in Russian].
3. Chepelyk, O. V. (2009). Interaction of architectural spaces, contemporary art and new technologies, or multimedia utopia. Kyiv: Khimdzhest [in Ukrainian].
4. About Future Cities Catapult. Retrieved from: <https://futurecities.catapult.org.uk/about/>.
5. Bowen, W. M., Dunn, R. A., Kasdan, D. O. (2010). What is "Urban Studies"? context, internal structure, and content. *Journal Of Urban Affairs*, (Volume 32, Number 2), (pp. 199–227). DOI: 10.1111/j.1467-9906.2009.00474.x.
6. Caprotti, F. (2018). Spaces of visibility in the smart city: Flagship urban spaces and the smart urban imaginary. *Urban Studies Journal Limited*. DOI: 10.1177/0042098018798597.
7. The smart urbanist. Retrieved from: <http://www.smarturbanism.org.uk>.

Стаття надійшла до редакції 28.01.2019 р.

УДК 008:379

Шевченко Наталія Олександрівна
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри кафедри арт-менеджменту
та івент-технологій Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв
nataliya-ametist@ukr.net
ORCID 0000-0003-0645-8648

ОБ'ЄКТИ МИСТЕЦТВА З КАЛЕНДАРНОЮ СИМВОЛІКОЮ ЯК ЕЛЕМЕНТИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Мета роботи – характеристика впливу пам'яток календарного значення на формування нових елементів культурної спадщини як культурних констант ідентичності українського народу. **Методологія** дослідження базується на компаративному підході із застосуванням принципів соціокультурного і системного аналізу. **Наукова новизна** роботи полягає в тому, що вперше здійснено ґрунтовний аналіз сучасних джерел з проблематики дослідження пам'яток календарного значення, визначено їхній потенціал як елементів культурної спадщини і роль у формуванні культурної ідентичності українського народу з позицій залучення об'єктів мистецтва з календарною символікою до туристичного використання і створення нових програм туристичних маршрутів. **Висновки.** Встановлено, що на території сучасних українських земель протягом кількох тисяч років сформувалася система відображення календарно-астрономічних уявлень, яка у певні проміжки часу мала різне знакове оформлення: орнаменти із паралельних штрихів або насічки на іклі мамонта та браслетах мізинської культури; керамічні рогаті крісельця у вигляді голови бика як символ поклоніння трипільців небесному Тільцю; орнаментация на пряслі-колесі бронзового часу, що відповідає основним сузір'ям, які Сонце проходило від точки весняного до точки осіннього рівнодення; кам'яна скульптура календарного значення; календарні символи на глиняних виробах древніх слов'ян; обрядові свята та календарна словесність, що пов'язує трипільську цивілізацію і сучасні елементи сакральної сфери життя українців. Популяризація об'єктів мистецтва календарної символіки як елементів культурної спадщини та включення їх до програм туристичних маршрутів сприятиме формуванню культурної ідентичності українського народу.

Ключові слова: об'єкти мистецтва з календарною символікою, елементи культурної спадщини, культурні константи ідентичності.

Шевченко Наталия Александровна, кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры арт-менеджмента и ивент-технологий Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств

Объекты искусства с календарной символикой как элементы культурного наследия

Цель статьи – характеристика влияния памятников календарного значения для формирования новых элементов культурного наследия как культурных констант идентичности украинского народа. **Методология** исследования базируется на компаративном подходе с применением принципов социокультурного и системного анализа. **Научная новизна** работы заключается в том, что впервые осуществлен подробный анализ современных источников по проблематике исследования памятников календарного значение, определены их потенциал как элементов культурного наследия и роль в формировании культурной идентичности украинского народа, с позиций привлечения объектов искусства с календарной символикой к туристическому использова-